

Svea hovrätt
Box 2290
103 17 STOCKHOLM

Mål Ö 8290-14, rotel 0102 Julian Assange ./ allmän åklagare angående våldtäkt m.m.; nu fråga om häktning

Yttrande

Vi bestrider yrkandet att hovrätten ska häva beslutet om häktning av Julian Assange i hans utemål.

Vi har särskilt förelagts att yttra oss i fyra avseenden. Våra svar utvecklas närmare under grunderna.

1. Det saknas enligt vår uppfattning skäl att hålla en muntlig förhandling. Försvaret har skriftligen utförligt utvecklat sin talan och tingsrättens protokoll från huvudförhandlingen speglar väl hur båda parter utvecklade sin talan muntligen.
2. Vi motsätter oss Julian Assanges begäran om att ge in utskrift av målsägande B:s SMS till hovrätten. Försvaret har fått ta del av materialet vid upprepade tillfällen, under häktningsförhandlingarna och vid överenskomna tillfällen hos polisen. Innehållet beskrivs väl i tingsrättens protokoll från förhandlingen den 16 juli 2014.
3. För bilaga 1 till överklagandet i dess helhet och för målsägandens namn i bilaga 4 finns behov av sekretess enligt 18 kap 1 § och 35 kap 1 och 12 §§ Offentlighets- och sekretesslag (2009:460). Vi har dock tvingats konstatera att flera inlägg på ett välkänt nätforum lördagen den 13 september 2014 länkar till en sida där överklagandet med bilagor publicerats i sin helhet. I den tråd där inläggen publicerats diskuteras teorier om konspirationer mot Julian Assange.
4. Vi vidhåller vår uppfattning att förhör med Julian Assange och genomförande av kroppsbesiktning, s.k. topsning av honom i England inte på ett effektivt sätt skulle driva förundersökningen vidare och leda till att en eventuell lagföring här kan genomföras.

Grunder

Tingsrättens beslut är riktigt och bör fastställas

1. Sannolika skäl

Till de redovisningar av de sannolika skälen som återfinns i häktningspromemorian daterad den 5 november 2010, bilagan till tingsrättens protokoll, daterat den 18 november 2010 och vårt yttrande, daterat den 1 juli 2014, samt i bilagan till tingsrättens protokoll, daterat den 16 juli 2014 vill vi göra följande tillägg.

Objektiva förutsättningar

Julian Assange gör gällande att de objektiva förutsättningarna för gärningen våldtäkt, mindre grovt brott, inte föreligger.

Inget har i den delen förändrats sedan Svea hovrätt första gången prövade frågan den 22-24 november 2010 (Ö 9363-10). Hovrättens beslut överklagades av Julian Assange och Högsta domstolen beslutade den 2 december 2010 att inte meddela honom prövningstillstånd (Ö 5474-10).

Den beskrivning av gärningen som var föremål för Svea hovrätts prövning är fortfarande aktuell. Det agerande som Julian Assange misstänks för utgör enligt vår uppfattning objektivt sett en våldtäkt, mindre grov.

SMS:ens betydelse för bedömning av sannolika skäl

I de ovan nämnda bilagorna redogörs för innehållet i de SMS, som kan vara av intresse för bedömning av om sannolika skäl för gärningarna föreligger. Målsägandens avsikt med SMS:en och Julian Assanges syn på hur dessa SMS ska tolkas och bedömas framgår av bilagan till vårt yttrande till tingsrätten och av tingsrättens protokollsbilaga.

Sammanfattningsvis anser vi att det alljämt föreligger sannolika skäl för de gärningar som Julian Assange är häktad för.

2. Särskilda häktningsskäl – flyktfara

Försvaret har upprepat den på väsentliga punkter felaktiga redogörelse för det sätt utredningen bedrivits på och för vilka åtgärder som vidtagits för att få till stånd förhör med Julian Assange i Sverige under hösten 2010 som man lämnade i inlagan till tingsrätten. Dessa påståenden bemöttes i vårt yttrande till Stockholms tingsrätt 2014-07-01. Vi vill hänvisa till den redogörelse för sakförhållandena som lämnades i vårt yttrande sid 2-3. Vi vill här särskilt peka på att det i kontakter med försvaret gjordes klart det fanns utredningsåtgärder

som skulle vidtas i anslutning till att förundersökningen återupptagits den 1 september 2010 och att dessa måste vidtas innan det var aktuellt att hålla förhör med Julian Assange. Vi vill vidare hänvisa till den redogörelse för de faktiska förhållandena, som lämnades i åklagarnas yttrande, daterat den 22 november 2010, Svea hovrätts mål Ö 9363-19.

Att Julian Assange inte avser att följa utslaget i Supreme Court om hans överlämnande till Sverige framgår också av vad som anförs i överklagandeskriften. Flyktfaran kvarstår oförminskad.

3. Ändamåls- och behovsprincipen samt frågan om proportionalitet

Ändamålsprincipen innebär att ett tvångsmedel får användas enbart för de i lagstiftningen angivna syftena. Häktningen av Julian Assange i hans utevaro syftar till att förhindra att Julian Assange avviker eller håller sig undan lagföring eller straff för tidigare nämnda brott. Ändamålet ligger inom ramen för det aktuella tvångsmedlets tillämpningsområde.

Behovsprincipen innebär att ett tvångsmedel får tillgripas bara om det finns ett påtagligt behov av tvångsmedlet och om det avsedda resultatet inte kan uppnås med andra mindre ingripande medel. När beslutet att anhålla Julian Assange i sin frånvaro den 27 september 2010 togs var det uppenbart att det förelåg flyktfara. Det var redan sedan tidigare okänt var han uppehöll sig. Försöken att klarlägga var han vistades misslyckades liksom försöken att få honom att komma till förhör. Det var inte möjligt att uppnå resultatet genom mindre ingripande åtgärder såsom hämtning till förhör eller reseförbud och anmälningsplikt. Även de fortsatta försöken under hösten 2010 att klarlägga var han fanns liksom försöken att på frivillig väg få honom att komma till förhör i Sverige misslyckades. Det framstod vid tidpunkten då Julian Assange begärdes häktad i sin frånvaro inte som sannolikt att han fanns kvar i Sverige. Det fanns därför ett påtagligt behov av tvångsmedlet för att kunna genomföra utredningen och säkerställa en eventuell lagföring. Bedömningen kvarstår att det finns ett påtagligt behov av att Julian Assange är häktad i sin frånvaro för att nå det avsedda resultatet.

Proportionalitetsprincipen innebär att arten, styrkan, räckvidden och varaktigheten av ingripandet ska stå i rimlig proportion till det önskade målet. I RB 24 kap 1 § preciseras detta närmare så att skälen för häktning måste uppväga det intrång och men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse. Proportionalitetsprincipen får allt större betydelse ju längre tid ett frihetsberövande varar. I nu aktuellt fall har häktningsbeslutet inte verkställts. Frågan är istället på vilket sätt och i vilken omfattning den tid som gått ska beaktas och i vilken utsträckning de

frihetsinskränkningar som Julian Assange fått vidkännas under processen om hans överlämnande enligt europeisk arresteringsorder pågått ska beaktas.

Vi delar helt tingsrättens bedömning i frågan om proportionalitet och hänvisar till tingsrätten protokoll sidorna 5-7. Vi vill även hänvisa till vårt yttrande daterat den 1 juli 2014, sidorna 5-6.

Vi vill dock särskilt kommentera följande frågor:

Är Julian Assanges tillvaro på ambassaden att likställas med ett frihetsberövande?

Julian Assange har gjort gällande att de förhållanden under vilka han lever inne på Ecuadors ambassad utgör ett frihetsberövande enligt Europadomstolens praxis. Till stöd för denna uppfattning har han åberopat tre rättsfall från Europadomstolen (se s.3 i överklagandet daterat den 12 september 2014). Gemensamt för de åberopade rättsfallen är att de beskriver olika typer av frihetsinskränkningar som en *stat* utsatt en individ för. Julian Assange har själv valt att uppsöka Ecuadors ambassad och att stanna kvar där. Han har möjlighet att själv välja om och när han vill lämna ambassaden. Han vistelse på ambassaden kan därför inte sägas utgöra ett frihetsberövande och de åberopade rättsfallen är enligt vår uppfattning inte relevanta här.

Ecuadors beslut om asyl

Ecuador har enligt de dokument som bifogats överklagandet gjort bedömningen att Julian Assange uppfyller kriterierna i FN:s flyktingkonvention och beviljat honom asyl för att skydda honom från politisk förföljelse. Han har däremot inte beviljats asyl av Ecuador för att undgå utredning och lagföring av de brott han misstänks för i Sverige. Politisk asyl innebär inte ens i det land som beviljat asyl en straffrättslig immunitet för andra typer av brott som flyktingen kan ha begått eller komma att begå.

Försvaret har åberopat visst material för att visa att Julian Assange riskerar sådan politisk förföljelse i USA till följd av sin verksamhet inom Wikileaks som han beviljats asyl för och gjort gällande att han löper risk att utlämnas till USA om överlämnandet till Sverige från Storbritannien skulle komma att verkställas.

Det kan framstå som en långsökt tanke att USA sedan 2010 skulle avvaktat med att vidta rättsliga åtgärder för att få till stånd en utlämning i akt och mening att kunna rikta sin begäran till Sverige istället för till Storbritannien. Detta särskilt som ett beslut om vidareutlämning till USA från Sverige, allt under förutsättning att detta vore tillåtet enligt svensk rätt, även skulle kräva ett godkännande från Storbritannien.

Frågan om verkställighetshinder?

Till följd av att Julian Assange uppehåller sig på Ecuadors ambassad i London har Storbritannien inte kunnat verkställa det lagligen fattade beslutet om hans överlämnande till Sverige. Försvaret har förklarat att Julian Assange inte avser att lämna ambassaden om han riskerar överlämnande till Sverige och gör gällande att detta är ett verkställighetshinder. Att Julian Assange har tagit sin tillflykt till Ecuadors ambassad och där åtnjuter beskydd innebär ett temporärt verkställighetshinder. Det är dock enligt vår uppfattning i sig inte ett tillräckligt skäl för att häva häktningsbeslutet.

Frågan är enligt vår uppfattning istället en fråga om det fortfarande kan anses proportionerligt att upprätthålla häktningsbeslutet och därmed den utfärdade europeiska arresteringsordern. Såsom framgår av vårt yttrande till tingsrätten anser vi att skälen för häktning, mot bakgrund av de allvaret i de brott som Julian Assange misstänks för och den begränsade frihetsinskränkning han redan varit föremål för uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för honom eller för något annat motstående intresse.

Syftet med tvångsåtgärden att begära Julian Assange häktad i sin utevaro är att utreda de brott som Julian Assange misstänks för och för att säkerställa att en eventuell lagföring ska kunna ske. Det har här inte gjorts något avsteg från vare sig behovs- eller ändamålsprincipen.

4. Frågan om att hålla förhör med Julian Assange i Storbritannien

Vi har i vårt yttrande daterat den 1 juli 2014 redogjort för våra överväganden och ställningstaganden i den här frågan. Vi vill därutöver anföra följande.

När Julian Assange begärdes häktad i sin utevaro var det okänt var Julian Assange befann sig. Under sådana förhållanden var det endast en europeisk arresteringsorder (EAW) med personefterlysning som kunde komma i fråga, allt under förutsättning att brottens straffvärde var tillräckligt högt för att åtgärden skulle kunna anses motiverad. Det bör dock framhållas att inte ens om hans vistelseort varit känd hade det med hänsyn till de brott han misstänks för varit aktuellt att i första hand välja att försöka internationell rättslig hjälp i brottmål. Förutom att få till stånd de utredningsåtgärder som var aktuella fanns också behov av att säkerställa en eventuell lagföring. Straffvärdet av de aktuella brotten översteg också klart vad som krävdes.

Först sedan en europeisk arresteringsorder med begäran om hans överlämnande till Sverige och efterlysning av honom utfärdats blev det känt att Julian Assange befann sig i London. Under den tid som processen kring

överlämnandet pågick i Storbritannien var det inte aktuellt att parallellt driva ett annat rättsligt förfarande. Frågan om rättslig hjälp aktualiserades först en tid efter att Julian Assange i juni 2012 undandragit sig verkställigheten av beslutet the Supreme Court slutligen fattat om hans överlämnande till Sverige.

Rättslig hjälp i Storbritannien kan endast ske under frivilliga former, d.v.s. hela förfarandet bygger på att den misstänkte medverkar och samtycker till de åtgärder som ska vidtas, ett samtycke som också kan återkallas. Det är inte möjligt att med tvångsmedel verkställa vare sig beslut om kroppsbesiktning (exempelvis DNA-topsning för jämförelse av spår som hittats på en brottsplats) eller genomförandet av förhör. En misstänkt skulle vidare kunna vägra att låta sig delges enligt 23 kap 18 § rättegångsbalken. Samma svårigheter kan göra sig gällande vid försök att delge stämning och kallelse till förhandling. Det är osäkert i vilken utsträckning frivillig medverkan kan påräknas i nu aktuellt fall.

Karaktären på utredningsmaterialet och de krav som ställs på kvaliteten i utredningarna i sexualbrottsärenden gör brottstypen mindre väl lämpad för ett förfarande med rättslig hjälp och förhör på distans, särskilt i fall som här, när det gäller förhör och andra utredningsåtgärder som avser den som är misstänkt. Mot denna bakgrund har vi gjort bedömningen att kroppsbesiktning och förhör med Julian Assange i Storbritannien inte skulle leda förundersökningen framåt på ett effektivt sätt. En omständighet som också väger tungt är att rättslig hjälp i brottmål inte skulle kunna säkerställa att en rättegång kan genomföras vid ett eventuellt åtal.

Vi har kontinuerligt under de senaste två åren prövat förutsättningarna för och de praktiska möjligheten att låta hålla förhören och de övriga nödvändiga utredningsåtgärderna i Storbritannien. Vi har utöver att undersöka de närmare förutsättningarna dock inte funnit skäl att gå vidare och vidta praktiska åtgärder för att få till stånd sådana förhör eller kroppsbesiktning.

5. Processuella frågor

Ska muntlig förhandling i hovrätten hållas?

Som vi framhållit ovan anser vi att båda parter utförligt utvecklat sin talan skriftligen och i tingsrätten även muntligen. Tingsrättens protokoll från häktningförhandlingen speglar väl hur båda parter utvecklade sin talan. De enda skäl som vi från åklagarsidan anser talar för att hålla en muntlig förhandling i hovrätten är att det ger hovrätten möjlighet att ta del av samtliga de SMS som tingsrätten fick ta del av vid förhandlingen den 16 juli 2014. Vi menar dock (se andra stycket sid 2) att det skriftliga materialet som hovrätten har tillgång till ger tillräckligt underlag för att bedöma om sannolika skäl föreligger.

Vi bestrider därför att finns skäl för hovrätten att hålla en muntlig förhandling.

Skäl för att inte ge in SMS:en till hovrätten

SMS:en utgör en del av förundersökningen som inte Julian Assange hörts mot ännu. Vidare innehåller de för målsäganden känsliga uppgifter. Målet har tilldragit sig ett stort medialt intresse och samtliga de handlingar som överlämnats till Julian Assange och/eller domstolarna har, på ett för oss okänt vis, kommit att publiceras på Internet. Målsägandena har under hela förundersökningen varit utsatta för trakasserier. Den som här avses har helt nyligen utsatts för att någon felaktigt lyckats få ut personuppgifter om henne från en myndighet och därefter publicerat dessa på Internet. Det finns därför tungt vägande skäl för att aktuella SMS ska omfattas av sekretess enligt 18 kap 1 § och 35 kap 1 och 12 §§ Offentlighets- och sekretesslag (2009:460).

Mot bakgrund av detta motsätter vi oss Julian Assanges begäran om att SMS ska ges in till hovrätten.

Översättning av dokument till engelska

Någon grund för att begära att samtliga handlingar översätts till engelska har inte angetts. Häktningsprotokollet daterat den 24 november 2010 är översatt till engelska i anledning av den processen i England och kan överlämnas till försvaret. Någon skyldighet att låta översätta de yttrande som vi avgett till tingsrätt och hovrätt torde inte åvila åklagarna.

Bevisning

Ingen bevisning åberopas i frågan om häktning.

Handläggning

Vi hemställer om skriftlig handläggning.

Marianne Ny

Ingrid Isgren